

MAGYAR OLVASÓKÖNYV

*az elemi népiskolák II., III. és IV. osztálya számára.**

Szerkesztették Vass Mátyás, Irmei Ferencz és Pósa Lajos.

Idestova az elemi tanítás pedagógusainak nehezére fog esni a használandó olvasókönyv megválasztása, oly gyorsan követik egymást ezen a téren az új, a modern tanítási rendszernek megfelelő művecskék. Ahelyett, hogy be kellene érniök régies, s főképen a magyar szellemet nélkülöző olvasókönyvekkel – mint ifjúkorát élő tankönyvirodalmunk mellett nem is olyan régen –, újak állanak rendelkezésükre, melyek, ha vannak is apróbb-nagyobb hibáik, de mégis azzal a biztos tudattal adhatók a gyermekek kezébe, hogy azoktól értelmük, kedélyük és szívül csak nemesedhetik.

Ilyenek az előttem fekvő kis könyvek, Vass, Irmei és Pósa olvasókönyvei. S minthogy olvasásukkor először is jó tulajdonaik hizelgik be magukat az olvasónál, először is azokról fogok megemlékezni.

E könyvek, melyek érdekes meséket, tanulságos olvasmányokat és válogatott verseket tartalmaznak, az első laptól, az utolsóig olyan törölmetszett magyarsággal vannak írva, hogy a tankönyvek szokott sablonszerű irálya után szinte jól esik az olvasónak. Ha pedig gyermek az illető olvasó, bizonyára legnagyobb érdeklődéssel kíséri az egyes meséket, s ropogatja a könnyen megtanulható verseket, a melyeknek egy – kivált a II. osztálynak szánt kötetben tekintélyes – részéről elég annyit mondanunk, hogy azok Pósa Lajos ismert hivatott tollából kerültek ki, a többiek részint legelső magyar költők verseiből vannak kiválogatva, részint pedig egyenesen a forrásból, a népköltészetből vannak merítve.

Úgy a versek – melyekre, igen helyesen, nagy súly van fektetve –, mint a prózai olvasmányok, főleg a magyar népélettel foglalkoznak. Ez utóbbiak nagy része is nevesebb íróink művei s legjobb folyóiratainknak a népéletre vonatkozó cikkei után készültek.

Még egy elvitázhatlan érdeme van e könyvecskéknek: nagy súly van fektetve bennük a nemzeti érzület s a hazaszeretet felköltésére és ápolására. Az olvasmányoknak – a történelmieknél főkép – minden sora azzal a célzattal van írva, hogy a magyar gyermek tanuljon büszke lenni őseire, hazájára és arra, hogy ő magyar!

De ha mindezen, s több más jó tulajdonok kétségtelemné teszik, hogy e könyvecskék elemi iskolába járó gyermekeknek érdekes és tanulságos olvasmányul szolgálhatnak, az még nem bizonyos, hogy mint iskolai olvasókönyvek is teljesen megütik a mértéket. Mert eltekintve attól, hogy a sokszor 6–8 oldalra terjedő olvasmányokkal a folyékonyan olvasni nem tudó gyermekeknél nehezen boldogul a tanító, továbbá attól, hogy egyik-másik ilyen túl hosszú olvasmány talán más, szintén szükséges elől foglalja el a tért: egy tulajdonsága van e könyveknek, mely mint általánosan használandó tankönyvnek hátrányára lehet, s ez: bizonyos tekintetben feltűnő egyoldalúsága. Félek, tudniillik, hogy míg a falusi, tanyai iskolák növen-dékei érdeklődéssel és sok tanulsággal olvashatják végig a népéletéről, szokásokról szóló olvasmányokat, addig a városi gyermekek mihamar megunnák oly élet, szokások, viselet stb. leírását, melyek előttük egészen ismeretlenek, s melynek tájszólásait előbb meg kell tanulniok, hogy megérhessék. A városban lakó emberekről, azok életmódjáról és foglalkozásáról alig találunk ezen olvasókönyvekben néhány sort. Sőt a II. osztálynak szánt kötetecske még tovább megy: az egyenesen csakis az Alföld térségein lakó, földművelő paraszt embert ismeri el magyar embernek, mert mikor a magyar

ember életmódjáról, háztájáról beszél, csakis ennek munkálkodását, szokásait stb. írja le, annak speciális kifejezéseivel. A többi kötetekben, igaz, találunk némi említést a Kárpátokról, Erélyről s – a Tisza mellett a Dunáról is.

Lehet, hogy a könyvek szerkesztői azon elvet tartották szem előtt, hogy más könyv kell az alföldi, más a felvidéki gyermekek számára, más a falusi és más a városi iskolák növendékeinek. Ebben sok igazuk lehet. Sőt én még tovább megyek, amennyiben sokszor csodálkoztam már azon, hogy az avval foglalkozók miért nem írnak külön olvasókönyvet elemi fiu- és leányiskolák számára? Lényegükben ugyanazok lehetnének e könyvek, de a felesleges dolgok kihagyása s helyette kiválóan az egyik nemnek szükséges dolgok beletol-dása csak hasznára lehetne mind a kettőnek. S ha ily speciális célzattal készültek a szóban levő olvasókönyvek is, úgy az egyoldalúság vádja esik, mert e könyvecskék céljuknak az alföldi iskolákban egészen jól megfelelhetnek; mindenesetre pedig kellemes és tanulságos olvasmányúl szolgálhatnak olvasgatni szerető gyermekek számára.

B. M. betűjellel

In. *Nemzeti Nénevelés*, 1890. február (100-101. o.)

* A Csongrád-megyei Tanító-Egyesület (Alföldi Tanító Egylet) határozatából és megbízásából (*Traub és Társa, Szeged, 1889*)

